

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију Одлуком бр. 1350/1 од 20.05. 2015. године Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену докторске дисертације коју је Надир Дацић предао под насловом "Београдски гајрет Осман Ђикић"</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. др Љиљана Чолић, ред. проф. – ужа научна област османистика, датум избора 2007. година, Филолошки факултет у Београду</p> <p>2. др Анђелка Митровић ред. проф. – ужа научна област арабистика, датум избора 2005.. година, Филолошки факултет у Београду</p> <p>3. др Ема Миљковић, ред.. проф. – ужа научна област историја, датум избора 2013. година, Филозофски факултет у Нишу.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>	
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ	
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Надир, Хафиз, Дацић</p> <p>2. Датум рођења, општина, република: 04.01.1969. Сјеница, Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 2012, Филолошки факултет у Београду, "Језици исламске цивилизације"</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Језик, књижевност, култура</p>	

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Београдски гајрет Осман Ђикић
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.
Докторска теза Надира Дацића "Београдски гајрет Осман Ђикић" има 240 страница основног текста, са наведеним изворима и литературом + 52 странице прилога документарног карактера и подељена је на следећа поглавља: Увод (1-17, Оснивање Гајрета (18-41), Београдски Гајрет Осман Ђикић (42-104), Осман Ђикић – узор и инспирација Гајрета (105-114), Обележавање двадесетпетогодишњице рада друштва Гајрет (115-149), Друштвено, културно и просветно деловање питомаца Београдског Гајрета Осман Ђикић (150-190), Катедра шеријатског права на Београдском универзитету (191-194), Привредна делатност Београдског гајрета (196-207), Геометарска школа у Београду и њени полазници муслимани (208-212), Друштвени статус Београдског гајрета и сарадња са другим удружењима и (213-236), Историјска улога и допринос Београдског Гајрета Осман Ђикић (237-240), Извори и литература (240-248), Прилози (249-299).
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Предмет докторске дисертације "Београдски гајрет Осман Ђикић" јесте анализа деловања, улоге и значаја културно-просветног друштва Гајрет у контексту укупне друштвене климе Краљевине Југославије са посебним освртом на међусобне односе и сарадњу припадника хришћанске православне и исламске вероисповести у Србији. Примарни истраживачки задатак је да се покаже колико је ово друштво успело у остварењу свог основног циља, а то је потпомагање школовања муслиманске омладине, на Београдском универзитету и у другим иобразовним институцијама у престоници. <u>Уводно поглавље</u> садржи историјски осврт на укупну друштвену климу постосманског периода у коме су припадници исламске вероисповести започели активности на очувању своје духовне и културне особености кроз почетке институционалног организовања првенствено на тлу Босне и Херцеговине. I поглавље <u>Оснивање друштва Гајрет</u> прати рађање поменуте организације на територији БиХ, даје детаљан преглед организационе структуре и указује на угледне личности чији су иницијални напори допринели настанку и развоју друштва Гајрет. Посебна пажња посвећена је листу <i>Гајрет</i> као органу друштва и данас најпоузданијем сведочанству о његовом раду. Поглавље се завршава посебним одељком посвећеним владарској кући Карађорђевића као покровитељима Гајрета. II Друга целина - <u>Београдски Гајрет Осман Ђикић</u> , садржана од шест посебних поглавља, третира настанак поменуте институције, са посебним освртом и анализом укупне друштвене и политичке климе и различитих тумачења потребе за оснивањем Београдског гајрета која су се од стране припадника исламске вероисповести кретала од пуног одобравања до оспоравања уз преовлађујући став да је мотив био "стварање што повољнијих услова за школовање муслиманске омладине у Београду" (стр.44). У дефинисању циљева и афирмацији деловања "Београдског Гајрета Осман Ђикић" посебно место имали су Хасан Ребац и Мехмед Беговић, чијим напорима је у предметној дисертацији дат примерен простор и пажња. Такође, у овом сегменту тезе, као и у каснијем излагању, наглашен је допринос угледних личности културног и јавног живота Србије православне вероисповести без чијег учешћа у раду и

посебно материјалне помоћи, Београдски гајрет не би могао да функционише. Образложени су Правилник о раду, затим сарадња са Министарством просвете. Представљени су записници и извештај и њих и који садрже податке, како о члановима Одбора друштва и органа, тако и о питомцима овом социјалном статусу.

III Следи поглавље Осман Ђикић – Узор и инспирација Гајрета.

IV Део тезе, насловљен Обележавање двадесетпетогодишњице рада друштва у првом поглављу сликовито описује прославу самог јубилеја, уз навођење поздравних говора који су уствари конкретни извештаји о раду и постигнутим резултатима друштва. Друго поглавље посвећено је Конгресу муслиманских интелектуалаца у Сарајеву, одржаном 1928. године, и с политичке и проблемске тачке гледишта представља можда и најзанимљивији део дисертације у коме аутор фактографски и непристрасно извештава о раду овог значајног политичког скупа који није прошао без полемичких оцена и размимоилажења.

V Изградња Студентског дома Београдског гајрета на први поглед као посебна целина делује излишно. Међутим, ту је у суштини описан процес афирмације интегрисања муслиманске омладине у српско грађанско друштво, уз пуно материјалну помоћ и подршку српских појединаца и удружења, крунисану церемонијом свечаног отварања, након чега ће Гајретов дом започети свој успешан и плодотворан рад.

VI Поглавље Друштвено, културно и просветно деловање питомаца Београдског Гајрета садржи преглед јавних активности и манифестација и забава Гаретових питомаца које на најбољи начин исказују процес пуне интеграције муслиманске омладине у мултиконфесионално друштво и сведочи како је у београдској средини, уз пуно поштовање њихових особености, мујслиманска онладина окупљена око Гајрета прослављала и православне празнике, на пример Ускрс 1929. (стр.157) По природи ствари, истовремено се одвијала активна сарадња са друштвима Гајрет у другим деловима државе, о чему говори засебна целина.

VII Видовданским уставом из 1921. године у Краљевини СХС проглашена је равноправност верских заједница, чиме је за припаднике исламске вероисповести омогућена примена шеријатског права. Као круна тога, десет година касније увреме када у Београду започиње изградња Гајретовог студентског дома основана је Катедра за шеријатско право. Превасходно том чину посвећено је поглавље Оснивање Катедре за шеријатско право на Правном факултету у Београду

VIII Привредна делатност Београдског гајрета Поред настојања да створи што већи број интелектуалаца, Гајрет је истовремено поклањао велику пажњу и провредно-економском унапређењу живота муслимана и тим активностима бави се осмо поглавље дисертације, уз детаљан преглед активности на том плану.

IX Поглавље Геометарска школа у Београду и њени полазници муслимани иако скромног обима, указује на јачање организације Гајрет и њену афирмацију као продуктивне кровне културно-просветне институције је под чијим се окриљем налази све већи број муслиманске омладине.

X Поглавље Друштвени статус Београдског гајрета и сарадња са другим удружењима и појединцима разматра поменути организацију у контексту укупних друштвених односа међусобне сарадње грађанског слоја у Београду тога времена са посебно наглашеном похвалном оценом плодотворне сарадање са друштвом Привредник које је резултирало унапређивањем занатлијског образовања младих муслимана и представља упечатљив пример искреног свеукупног труда угледних и утицајних институција и појединаца српске средине, о чему сведочи потпоглавље Срби православне вероисповести као оснивачи, добротвори и чланови Гајрета

XI Закључно поглавље Историјска улога и допринос Београдског Гајрета Осман Ђикић садржи коначну вредносну оцену рада организације: "Није било лако остварити програм и визионарске идеје, јер је било неразумевања за њихов рад, па чак понекад и понегде сметњи у његовом деловању, посебно у властитом народу. Но, чињеница да је кроз Гајрет и уз његову помоћ прошло и школовало се преко 70% муслиманске интелигенције до 1941. године довољно говори сама по себи" Следи списак коришћених Извора и литературе и на крају неуобичајено велики простор посвећен Прилозима. Међутим, расзулог за то лежи у чињеници да се ради о ретко доступном, занимљивом и живописном материјалу.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

Дацић, Надир, *Гајрет у Прибоју, Пријеполу, Новој Вароши и Сјеници*, Историјска баштина бр. 21, стр. 73-90. Историјски архив Ужице, ИССХ, 0352-2822. Ужице, 2012.

Кликните да бисте почели унос текста.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Питање рада културно-просветних друштава у Босни и Херцеговини, која су настала крајем 19. и почетком 20-ог века, дуго времена није било предмет посебног и систематског истраживања и научне обраде. У вези са делатношћу организације Гајрет, ту празнину на ширем простору Краљевине СХС (доцније Краљевине Југославије) својим прилозима настојао је да попуни Надир Дацић, посебно својом докторском дисертацијом посвећеном друштву Београдски гајрет Осман Ђикић.

Узевши за полазиште чињеницу да је оснивањем Гајрета, 1903. године у Сарајеву, прокрчен пут школовању босанско-херцеговачких муслимана на разним средњим, стручним и високим школама као и у савременим занатима, у даљем излагању, докторант образлаже деловање друштва Београдски Гајрет Осман Ђикић које је од 1923. године наставило културно-просветну мисију сарајевског Гајрета. Како се из предметне дисертације може видети, Београдски Гајрет Осман Ђикић увелико је превазишао остала истоимена друштва која су на територији тадашње југословенске државе деловала са истим циљем. Поред испуњења основног задатка, ова институција је дала огроман допринос не само школањем муслиманске омладине, већ и радећи на народном просвећивању путем популарних предавања, разних течајева, музичких и дилетантских секција, затим обучавањем модерног занатлијског подмлатка, ширењем задругарства и задружних идеја....

Посебно значајна чињеница у деловању Београдског Гајрета Осман Ђикић јесте активно учешће и допринос Срба православне исповести, на челу са владарском кућом Карађорђевића – појединачно, или кроз организације и удружења, попут Привредника и Кола српских сестара.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања

Докторант Надир Дацић је успешно остварио циљ истраживања да увидом у историјску грађу и литературу представи друштвену, културну, и образовну климу у којој је живео и

израсатао интелектуални круг младих муслимана окупљених око друштва Београдски Гајрет Осман Ђикић,
Комбинујући сопствене ставове и оцене са обимном и разноврсном грађом, кандидат на веома упечатљив начин представља једну посебну историјску деоницу у животу грађана исламске вероисповести на тлу Краљевине Југославије, разбијајући тиме уобичајене клишее, који и данас отперећују међуетничке и међуконфеионалне односе на нашем тлу.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
Комисија предлаже Научно-наставном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати овај извештај као позитивну оцену докторске дисертације Надира Дацића и да кандидату омогући усмену одбрану пред овом комисијим.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.